

Občanské právo - NOZ

Občanské právo – souhrn soukromoprávních ustanovení, upravujících osobní stav, právní postavení a vzájemná práva a povinnosti osob fyzických a právnických.

Historický vývoj občanského práva:

- Občanský zákoník (OZ) - 1811
- Občanský zákoník (OZ) - 1950
- Občanský zákoník (OZ) - 1964
- Občanský zákoník (OZ) - 2012

Zásady OP

Nejdůležitější zásady OP:

- Právo na ochranu života, zdraví, svobody, cti, důstojnosti, soukromí
- Ochrana rodiny, rodičovství a manželství
- Ochrana vlastnického práva
- Důsledná péče o plnění uzavřených smluv

Další zásady

- Nikdo nesmí pro nedostatek věku, rozumu nebo pro závoslost svého postavení utrpět neodůvodněnou újmu
- Daný slub zavazuje
- Nikomu nelze odepřít, co mu po právu náleží

Občanskoprávní ustanovení:

- Dispozitivní – většina, možnost odchýlení od zákonných norem
- Kogentní – není přípustná možnost odchýlení (právo vlastnické..)

Občanský zákoník zákon č. 89/2012 Sb.

- hlavní pramen občanského práva
- Nejobsáhlejší zákon v českém právním řádu
- Obsahuje **3081 paragrafů**
- Rozvržených do **pěti částí**,
- Rozdělených na **hlavy**
- Každá hlava je složena z **dílů** a
- Většina je ještě rozčleněna do **oddílů**
- Některé oddíly mají i několik **pododdílů**

Členění OZ pořadí a velikost částí:

- **I. Obecná část** (§§ 1 - 654)
- **II. Rodinné právo** (§§ 655 – 975)
- **III. Absolutní majetková práva** (§§ 976 – 1720)
- **IV. Relativní majetková práva** (§§ 1721 – 3014)
- **V. Ustanovení společná, přechodná a závěrečná** (§§ 3015 – 3081)
 - Nejdlejší paragrafem OZ je předposlední § č.3080. Vyjmenovává zrušované právní předpisy.
 - OZ uvádí také naše občanské právo do souladu se směrnice Evropské unie
 - Nabývá účinnost 1.1.2014

I. Majetková práva

Rozlišení majetkových práv:

- absolutní
- relativní

Absolutní majetková práva

Působí všeobecně vůči každé osobě. Takovým právem je především vlastnictví. Vlastník má nad svým majetkem absolutní moc. Všem ostatním je jen všeobecně uložena povinnost nezasahovat do cizího absolutního práva.

Relativní majetková práva

Uplatňují se v závazkových vztazích, v nichž určitá osoba je oprávněna žádat splnění povinnosti od jiné osoby.

- Oprávnění – pohledávka,
- oprávněná osoba – věřitel,
- povinná osoba – dlužník
- povinnost - dluh

Právní pojetí věcí, majetek.

Předmětem majetkových vztahů jsou

- věci,
- práva nebo
- jiné majetkové hodnoty

Majetek osoby

- Hmotné věci které má ve vlastnictví
- Majetková práva k nehmotným věcem (práva duševního vlastnictví)
- Pohledávky

Věci hmotné

Prostorově vymezené a lidskými smysly poznatelné celky světa, který nás obklopuje

Rozlišují se podle různých hledisek

- **Podle přemístitelnosti**

Věci movité a nemovité. **Movité** jsou přemístitelné. **Nemovité** (pozemky, budovy a jiné stavby) jsou spojené se zemí pevným základem

- **Podle užití**

Věci spotřebitelné a opotřebitelné. **Spotřebitelné** mohou být užity jen jednou, jejich užití vede k zániku. **Opotřebitelné** (věci postupné spotřeby) užitím nezanikají, ale postupně se opotřebují

- **Podle množství**

Věci **zastupitelné (hromadné)** a **nezastupitelné (individuálně určené)** Věci hromadné (zastupitelné) se zastupují a většinou jsou použitelné jen v určitém množství, protože jejich jednotky jsou samy o sobě bezvýznamné (zrnko mouky, obilí..). Nezastupitelné jsou určeny jednotlivě (budova, stroj)

- **Podle dělitelnosti**

Věci **dělitelné** a **nedělitelné**. Dělitelné lze reálně čírozdělit aniž by tím došlo k jejich znehodnocení (pozemky, hromadné věci. Ostatní věci jsou reálně nedělitelné.. Při právním

rozdělení těchto věcí se vytvářejí tzv. ideální podíly např. když dědicové společně zdědí reálně nedělitelnou věc (auto).

- **Podle spojování věcí**

Věc **hlavní** a její součásti nebo příslušenství. **Součást** náleží k hlavní věci tak, že nemůže být oddělena, aniž by se tím hlavní věc znehodnotila. Součástí pozemku je prostor nad povrchem i pod povrchem, stavby a jiná zařízení s výjimkou staveb dočasných. Podzemní stavba je součástí pozemku, i když zasahuje pod jiný pozemek (např. jeskyně). Součástí pozemku je i rostlinstvo na něm vzešlé. **Příslušenství** jsou samostatné věci určené k trvalému používání s hlavní věcí (kotel ústředního topení – příslušenství domu).

Nehmotné věci

- Nemají hmotnou podstatu a zřetelné prostorové vymezení. Jsou to především produkty myšlení (vynálezy zlepšovacích návrhů, literární díla..)
- Mají majetkovou hodnotu

A. Absolutní majetková práva

- k věcem vlastním a
- k věcem cizím.
- správa cizího majetku
- dědění

a) Věcná práva k věcem vlastním

Držba - faktické ovládání věci.

- Držitel ji ovládá pro sebe, protože k ní má vlastnické právo.
- Držitel není vlastníkem, ale nakládá s věcí jako by mu patřila

➤ **Oprávněná (pocitivá) držba**

Oprávněný držitel - věc drží na základě právního důvodu (vlastník, dědic)

Pocitivý držitel – má z přesvědčivého důvodu za to, že mu náleží právo, které vykonává.

Nabývá vlastnické právo **vydržením**, tj. dlouhodobou nepřetržitou držbou. U movitých věcí je vydržecí doba 3 roky, u nemovitostí 10 let.

➤ **Neoprávněná (nepocitivá) držba**

Neoprávněný držitel – drží věc nepocitivě, protože ví nebo mu musí být z okolností známo, že k věci žádné právo nemá

Vlastnictví

Vlastnické právo – je chráněno ústavně Listinou základních práv a svobod: „každý má právo vlastnit majetek“. Je zaručeno, že vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a požívá stejné ochrany.

Obsahem vlastnického práva jsou jednotlivá oprávnění vlastníků:

- Věc držet, tedy mít ji u sebe
- Věc užívat, tedy využívat užitečných vlastností věci k uspokojení svých potřeb
- Věc požívat – brát z ní plody a jiné užitky
- S věcí nakládat – rozhodovat o jejím osudu

Nabytí vlastnictví:

- Smlouvou (např. kupní, darovací)
- Rozhodnutím státního orgánu (např. vyvlastněním)
- Jinou skutečností (např. vydržením, vytvořením, zhotovením, výrobou, zpracováním)
- Děděním

Smlouva o převodu nemovitosti

- musí být písemná.
- Vlastnictví přechází vkladem do katastru nemovitostí s účinností ke dni podání návrhu

Smlouva o převodu movitosti

- Může a nemusí být písemná
- Vlastnictví přechází dnem účinnosti smlouvy

Vlastník – oprávněn se všemi svými věcmi **v mezích právního řádu libovolně nakládat**

Imise

Takový výkon vlastnického práva, kterým se **neoprávněně zasahuje do cizího vlastnického práva**.

Vlastníkovi věci se proto přikazuje

- Zdržet se všeho, čím by nad přiměřenou místním poměrům obtěžoval jiného a čím by podstatně omezil obvyklé užívání pozemku
- aby nad míru přiměřenou poměrům neobtěžoval sousedy hlukem, prachem, zápachem apod.

Nepřímé imise – jsou ty, které překračují míru přiměřenou místním poměrům

Přímé imise – ty, u nichž jde o přímé přivádění imisí k sousedovi (svod dešťové vody na sousedův pozemek).

OZ upravuje některé konkrétní případy imisí

- Vlastník pozemku může požadovat, aby se soused zdržel sázení stromů v těsné blízkosti společné hranice pozemků (3 m, 1,5 m)
- Přesahující větve stromu nad sousedův pozemek brání řádnému užívání, majitel odstranit sám, neučiní-li tak má právo soused je odstranit
- Plody patří vlastníkovu stromu, keře – má právo požádat souseda o umožnění vstupu na pozemek za účelem sklizně
- Plody spadlé ze stromů a keřů na sousední pozemek patří vlastníkovu sousedního pozemku
- Povinnost vlastníka pozemku, na němž se ocitla cizí movitá věc (míč..) vydat ji vlastníkovu, nebo mu umožnit si věc odnést
- Vlastník je oprávněn stíhat jím chované zvíře na cizím pozemku, odchytit, odvést
- Jestliže na nemovité věci nelze řádně hospodařit či jinak řádně užívat proto, že není dostatečně spojená s veřejnou cestou, může její vlastník žádat, aby mu soused za náhradu povolil nezbytnou cestu přes svůj pozemek

Vyvlastnění nebo **omezení vlastnického práva** je přípustné jen **na základě zákona** a ve veřejném zájmu, který nelze uspokojit jinak. Za to náleží vlastníkovu **plná náhrada**.

Svého vlastníka měly nebo mají i **věci ztracené, opuštěné a skryté**.

Ztracená věc – má svého vlastníka, ale ten s ní nemůže disponovat, neboť se dostala z jeho faktické moci ztrátou.

Nálezce

- Nemá povinnost věc vzít k sobě, může ji nechat bez povšimnutí
- Pokud ji vezme, má povinnost vydat ji tomu, kdo ji ztratil, nebo vlastníkovu
- Pokud takovou osobu nezjistí, musí ji odevzdat zpravidla do 3 dnů na příslušný OÚ
- Nárok na nálezné (1/10 hodnoty nalezené věci)

Opuštěná věc – Každý si může přivlastnit věc, která nikomu nepatří, pokud to není v rozporu se zákonem

- věc movitá, kterou jako svou vlastní už držet nechce
- movitá – pokud k ní vlastní nevykonává vlastnické právo po dobu 3 let (vyvratitelná domněnka)
- nemovitá - pokud k ní vlastní nevykonává vlastnické právo po dobu 10 let (vyvratitelná domněnka)

Skrytá věc

- vlastní není znám
- je u ní patrné, že byla vlastníkem ukryta před nebezpečím

nálezce

- povinen pokud vlastní není znám oznámit nález OÚ a vlastníkovi pozemku
- dohodne se s vlastníkem pozemku kdo si nález ponechá a druhému vyplatí 1/2 hodnoty

Spoluvlastnictví - společné vlastnictví věci dvou nebo více osob

Druhy:

- Podílové
- Bezpodílové – společné jmění manželů

Podílové

- Ideální podíl – vyjádřen zlomkem
- Vlastnictví celé věci v tomto rozsahu
- Princip majorizace – rozhodující je většina spoluvlastnických hlasů počítaná podle ideálních spoluvlastnických podílů
- Při rovnosti hlasů rozhodne soud
- Přehlasovaným spoluvlastníkem poskytuje zákon ve stanovených případech ochranu

Ke svému podílu má každý ze spoluvlastníků **dispoziční oprávnění** (je úplným vlastníkem)

- Rozhodnout, že ho odkáže závětí
- Použije jako zástavu.....

Oprávnění je někdy **omezeno**

- V případě že hodlá svůj podíl převést (prodat, darovat) jinému
- Pak platí předkupní právo spoluvlastníků
- Neplatí při převodu na spoluvlastníka nebo osobu blízkou

Zrušení podílového spoluvlastnictví

- Dohodou
- Rozhodnutím soudu:
 - Reálné rozdělení věci
 - Příkazání věci jednomu nebo více spoluvlastníkům za přiměřenou náhradu
 - Prodej věci a rozdělení výtěžku podle výše podílu

Ochrana vlastnictví

- **Svépomoc** – k ní je oprávněn každý, jehož právo je ohroženo. Podmínkou je, že je také zřejmé, že by zásah veřejné moci přišel pozdě Při měřeními prostředky
- **Soudní ochrana**
 - Žaloba zápůrčí – žalobou se vlastní domáha , aby žalovanému bylo zakázáno neoprávněně zasahovat do jeho vlastnického práva, nebo příkazáno obnovit původní stav
 - Žaloba určovací – např. o určení vlastnictví k nemovitosti
 - Žaloba na náhradu škody

Zánik vlastnického práva

- Zánikem věci, jejím zničením, zpracováním do věci jiné apod.
- Opuštěním věci
- Smrtí vlastníka smlouvou
- Vydržením
- Rozhodnutím soudu

Svěřenský fond

- zakladatel ho zřídí vydáním jeho statutu
- vyčlení pro něj část svého majetku
- pověří správce, který se o něj bude starat
- správce může s vyčleněným majetkem nakládat podle pravidel plné správy (může majetek i investovat)
- výnos majetku správce používá v souladu s účelem fondu, který může být soukromý i veřejně prospěšný (úhrada studia potomků, provoz soc. služeb...)
- fond není právníkou osobou – vyčleněný majetek zakladatelem fondu nemůže být jeho vlastnictvím
- není vlastnictvím ani správce
- jde o oddělené a nezávislé vlastnictví vyčleněného majetku (není ohroženo ani tlakem věřitelů zakladatele nebo správce)

b) Věcná práva k věcem cizím

❖ **Právo stavby** – věcné právo osoby (stavebníka) mít stavbu na pozemku jiného vlastníka.

- Nabývá se
 - smlouvou mezi stavebníkem a vlastníkem
 - vydržením
 - rozhodnutím orgánu veřejné moci
- Vzniká zápisem do veřejného seznamu
- Je ve vlastnictví stavebníka
- Lze ho zřídít
 - bezúplatně i
 - za úplatu – jednorázová nebo v opětujících se dávkách (stavební plat)
- Přejíždí na dědice
- Lze je převést na právního nástupce
- Stavebník má předkupní právo k pozemku
- Vlastník má předkupní právo k právu stavby

Při zániku práva stavby *uplynutím sjednané doby*

- zůstává stavba ve vlastnictví vlastníka pozemku a
- ten poskytne stavebníkovi náhradu
- ve výši poloviny hodnoty stavby v době zániku práva stavby (lze však sjednat i jiné vypořádání)

❖ **Zástavní právo**

- Zástava je určena k zajištění pohledávky.
- Zastavena může být každá věc, s níž lze obchodovat (movitá i nemovitá, cenný papír nebo jiná pohledávka.)
- Pokud je předmětem zástavy nemovitost označuje se takové právo jako hypotéka
- Zřizuje se zástavní smlouvou. – veřejná listina

- V případě, že dluh je již splatný a věřitel se s dlužníkem nedohodl o způsobu výkonu zástavního práva, zástava se zpeněží např. ve veřejné dražbě
- Výtěžek ze zástavy umožní věřiteli uspokojení své pohledávky v případě, že dlužník nezaplatí svůj dluh.

❖ Zadržovací právo

- Umožňuje věřiteli zadržet za účelem zajištění své splatné peněžní pohledávky movitou věc, jejímž vlastníkem je dlužník.
- zadržetí musí věřitel dlužníka bezodkladně informovat
- Věc nesmí být násilně nebo lstivě odňatá
- Věřitel nemá právo zadržovanou věc zpeněžit

❖ Věcná břemena

Věc může být zatížena věcným břemenem nebo-li **služebností**, která zakládá povinnost vlastníka něco trpět nebo něčeho se zdržet ve prospěch oprávněné osoby.

Druhy služebností:

- **Pozemkové** – spojeno s vlastnictvím nemovitosti (s vlastnictvím domu je spojeno čerpání vody ze studny na sousedním pozemku)
 - Inženýrské sítě
 - Cesty
 - Právo pastvy.....(celkem 10)
- **Osobní** – patří určité osobě (původní majitel má právo doživotně bezplatně bydlet v prodaném domě)
 - Uživací právo
 - Poživací právo – právo věc užívat a brát z ní výnosy
 - Služebnost bytu

Nabývání služebností:

- Smlouvou
- Pořízením pro případ smrti
- Rozhodnutím orgánu veřejné moci
- Vydržením (po 10 letech)
- Přímo ze zákona

Vzniká zápisem do Katastru nemovitostí.

Zaniká

- Změnou služebné věci, která již nemůže sloužit původnímu účelu
- Uplynutím doby
- Smrtí oprávněného člověka
- Zánikem právnické osoby

Příklad:

Služebnost cesty:

Pozemek panující – strana, která má oprávnění

Pozemek služebný – strana, která má povinnost (strpět cestu přes svůj pozemek)

Katastr nemovitostí

Soubor údajů o nemovitostech v celé republice

Obsahuje :

- Soupis, popis, geometrické zobrazení a vyznačení jejich poloh v katastrálním území.
- Důležité právní informace, zejména vlastnická práva a další věcná práva např. právo zástavní a věcná břemena.

V katastru se evidují:

- pozemky v podobě parcel a budovy, které nejsou součástí pozemku.
 - Pozemek – část zemského povrchu (pole, zahrada, louka).
 - Parcela – je obrazem pozemku, jak je přenesen do katastrální mapy.
 - Kupuje se pozemek označený parcelním číslem a názvem katastrálního území na němž se nachází.
 - Budova – nadzemní stavba spojená se zemí pevným základem, navenek převážně uzavřená obvodovými stěnami a střechou (domy, garáže, chaty, chalupy)
- Bytové jednotky s podílem na společných částech domu
- Právo stavby

Zápisy do katastru nemovitostí

Vklad se provádí

- jestliže je vlastnické právo k nemovitosti nabyto smlouvou, na základě vydržení, potvrzení nabytí dědictví, příklepem liticitátora při dražbě, na základě rozsudku soudu o určení vlastnictví,
- nebo se zřizuje právo stavby, zástavní právo, věcné břemeno
- zapsán může být i nájem (pacht)

Záznam

- má pouze **evidenční** význam,
- Nejde o případy, kdy by došlo ke změně vlastnictví
- Účelem je vést evidenci organizačních složek státu a státních organizací hospodařících nebo spravujících majetek státu, statutárních měst a jejich obvodů, majetek územních samosprávných celků předaný k hospodaření příspěvkové organizaci atd.

Poznámka

Má **informační význam** a zpravidla zachycuje přechodný stav, který by mohl vyústit v podstatnou změnu v právních vztazích k nemovitosti (rozhodnutí soudu o předběžném opatření, jímž je vlastníkově zakázána dispozice (převod) nemovitostí

Katastr nemovitostí

- je veřejný seznam a každý má právo o něj nahlédnout, pořizovat si z něj pro svou potřebu výpisy, opisy, náčrty, získávat údaje ze sbírky listin – zásada formální publicity
- Zásada materiální publicity – co je psáno, to je dáno, co není zapsáno neexistuje
- Platí vyvratitelná právní domněnka, že existuje soulad faktického stavu se stavem právním tzn. že uvedené údaje v seznamu skutečně zobrazují právní stav
- Pokud by došlo k nesouladu může se dotčená osoba domáhat odstranění tohoto nesouladu

Pokud by došlo k rozporu mezi stavem zapsaným ve veřejném seznamu a skutečným právním stavem, platí **ochrana dobré víry třetí osoby**, která nabytá věcná práva (např. vlastnictví k věci) za úplaty v dobré víře, že osoba zapsaná ve veřejném seznamu je oprávněná s věcí disponovat, tedy třeba ji i prodat.

Soustava orgánů působících na úseku katastru nemovitostí:

- Český úřad zeměměřický a katastrální – ústřední orgán státní správy
- Zeměměřický úřad

- Zeměměřické a katastrální inspektoráty
- Katastrální úřady

Dědické právo

Souhrn právních norem, které upravují přechod práv a povinností zemřelé osoby (zůstavitele) na její nástupce (dědice).

Kompromis mezi

- **zásadou familizace** – preferuje rodinné dědické nástupnictví pokrevně spřízněných osob a
- **Zásadou individualizace** – testovací volnost, kdy zůstavitel může naložit se svým majetkem pro případ smrti zcela libovolně.

Kompromis je vyjádřen tím, že zůstavitel může závětí určit své dědice, ale zákon současně chrání neopomenutelné dědice, kteří za stanovených podmínek musí dostat svůj zákonný dědický podíl.

Předpoklady dědění:

- Smrt zůstavitele
- Existence pozůstalosti
- Dědic
- Dědický titul:
 - Dědická smlouva
 - Závěť (s případným dodatkem)
 - Zákon

Odkaz – není dědickým titulem

❖ **Smrt zůstavitele:**

- Úřední zjištění smrti – prohlídka zemřelého, vydání úmrtního listu
- Rozhodnutí soudu o prohlášení člověka za mrtvého

❖ **Existence pozůstalosti**

Pozůstalost - majetek, který měl nějakou hodnotu a byl ve vlastnictví nebo spoluvlastnictví zůstavitele v době smrti.

Zahrnuje:

- Majetek
- Pohledávky
- Dluhy

❖ **Dědic**

- Ten, kdo se smrtí zůstavitele sám dožil
- Pokud zemřel před zůstavitelem (předemřel) nebo současně s ním, nemůže již po něm dědit
- Musí mít právní osobnost, výjimka je přípustná u nascitura
- I Na dědice přechází nejen majetek ale i dluhy .
- Dědic je povinen vyrovnat náklady pohřbu zůstavitele.
- Každý z dědiců má právo uplatnit **výhradu soupisu pozůstalosti**.
- Pokud výhradu **neuplatní**, odpovídá pak za **všechny dluhy** zůstavitele v plné výši bez ohledu na rozsah pozůstalosti (u více dědiců odpovídají solidárně).
- **Uplatní-li výhradu soupisu**,
 - má povinnost zaplatit náklady spojené se soupisem a
 - oceněním pozůstalosti, ale
 - odpovídá pak za dluhy zůstavitele jen do výše ceny nabytého dědictví.

- právnická osoba, je-li právní osobností v době smrti zůstavitele.
- Výjimka v případě, že dědění se vztahuje na právnickou osobu, která se závětí teprve zřizuje nebo má být podle závěti zřízena, např. nadace
- Může být i stát

Nezpůsobilý dědic – ten, kdo by jinak jako dědic přicházel v úvahu, ale tuto způsobilost ztratil:

- Dopustil se **úmyslného trestného činu** proti zůstaviteli, jeho manželu, potomkům nebo předkům anebo
- **Zavrženíhodného činu** proti projevu poslední vůle zůstavitele
- Za určitých okolností (domácí násilí, probíhá řízení o rozvod) **manžel**
- **Rodič**, který byl zbaven rodičovské odpovědnosti

❖ Dědický titul

- Dědická smlouva
 - Závěť
 - Zákon
- odkaz

✚ Dědická smlouva

Uzavírá ji zůstavitel s druhou stranou a ji, nebo i další osobu povolává za dědice (také i odkazovníka)

- Smlouvu nutno nutno uzavřít ve formě veřejné listiny (zpravidla notářským zápisem)
- Zůstavitel musí být zletilý a plně svéprávný
- V případě omezené svéprávnosti nutný souhlas opatrovníka
- Může se týkat nejvýše $\frac{3}{4}$ pozůstalosti,
- $\frac{1}{4}$ musí zůstat volná a lze o ní rozhodnout mimosmluvně, např. závětí (závěť může zůstavitel přenechat zbývající čtvrtinu i smluvnímu dědici)
- Ve smlouvě se mohou zákonní dědicové zřeknout svého dědického práva. Je to ale vázáno na dědění smluvním dědicem; pokud by nedědil, zřeknutí se dědictví pozbývá účinnosti
- Mohou ji uzavřít i manželé, nebo snoubenci. Případný rozvod nemá za následek zrušení smlouvy, pokud nebylo ujednáno něco jiného. Za splnění určitých podmínek ale může na návrh některého z bývalých manželů zrušit smlouvu soud.
- Dědickou smlouvu může zrušit zůstavitel tím, že následně pořídí závěť. Je ale nutný souhlas smluvního dědice a to ve formě veřejné listiny

✚ Dědení ze závěti

Závěť (poslední pořízení, poslední vůle)

- Pořizuje jí zůstavitel rozhodnutí o svém majetku pro případ smrti
- Může ji pořídít ten, kdo je zcela svéprávný
- Pokud je omezen ve svéprávnosti, může závěť pořizovat v rámci svého omezeného působení pořizovat závěť pouze ve formě veřejné listiny
- Osoba mladší 18 let z podmínky, že dosáhla 15 let a pořídí ji formou veřejné listiny
- Obsah musí být jasný, určitý
- Lze ji odvolat za podmínek a způsobem jako při pořízení závěti
- Nová závěť ruší předchozí

Druhy závěti

- **Holografní** – sepsaná celá vlastní rukou pořizovatele, vlastnoručně podepsaná, datum kdy byla podepsaná

- **Allografní** – napsaná jinak než vlastní rukou (strojem, cizí rukou...) ale pořizovatelem vlastnoručně podepsaná a to před dvěma svědky, kteří se musí na závěť také podepsat. Pokud nemůže pořizovatel číst nebo psát, musí to být v textu uvedeno, uveden údaj kdo závěť sepsal, kdo ji nahlas přečetl (nesmí to být pisatel závěti), jakým způsobem zůstavitel potvrdil, že jde skutečně o jeho vůli a musí být podepsaná třemi současně přítomnými svědky.

- **Závěť formou veřejné listiny (notářského zápisu)**. Sepíše ji na požádání kterýkoliv notář.

Privilegované závěti.

Úlevy při pořizování závěti.

- Jde o případy, kdy z různých, neočekávaných, mimořádných důvodů nelze trvat na přísných formálních požadavcích na závěť.
- Při bezprostředním ohrožení života, je-li obava že zůstavitel zemře dříve, než stihne pořídit veřejnou listinu, týká-li se to cestujícího na palubě letadla, námořního plavidla, v místě vojenských operací apod.
- Snižují se pak nároky na osoby svědků, ukládají se povinnosti starostům obcí, velitelům vojska, kapitánům letadel a námořních lodí.
- Stanoví se doba platnosti takových závětí pokud zůstane zůstavitel naživu.

Dovětek

- Zůstavitel jím může pořídit o pozůstalosti
- Může být součástí závěti ale i samostatně bez závěti
- Obsahem může být
 - nařízení odkazu,
 - stanovení nějaké podmínky nebo příkazu dědici nebo odkazovníku

Vykonavatel závěti

- Zůstavitel ho může povolát v závěti
- Stanovit jí povinnost při výkonu funkce
- Způsob jak má být odměňován
- Může jím být pověřen notář, advokát, osoba zůstaviteli blízká, i právnická osoba.

Správce dědictví

Může ho ustanovit zůstavitel **listinou o ustanovení správce dědictví**:

- Musí být ve formě notářského zápisu
- vymezeno, zda má správce spravovat veškerý majetek zůstavitele nebo jeho část
- souhlas toho, kdo má funkci správce vykonávat
- zůstavitel může ustanovení správce zrušit odvoláním nebo pořízením pozdější listiny, kterou ustanoví správce jiného, listina původní se tím ruší

Správce dědictví může také **ustanovit soud** v řízení o dědictví:

- Pokud to vyžaduje obecný zájem nebo důležitý zájem účastníků
- Jeho úkolem je vykonávat správu dědictví nebo jeho části až do skončení projednání dědictví soudem
- Úkony činí vlastním jménem
- Jeho činnost kontroluje soud

Vydědění:

Vyloučení neopomenutelného dědice **listinou o vydědění**, ve formě veřejné listiny

Důvody:

- Potomek v rozporu s dobrými mravy neposkytl zůstaviteli potřebnou pomoc ve stáří, nebo jiných závažných případech
- Trvale neprojevuje opravdový zájem, který by jako potomek projevovat měl

- Byl odsouzen pro trestný čin spáchaný za okolností svědčících o jeho zvrhlé povaze
- Trvale vede nezřízený život

Listinu o vydědění může zůstavitel odvolat

Neopomenutelný dědic:

Potomek zůstavitele

- Nezletilý musí dostat z dědictví aspoň tolik, kolik $\frac{3}{4}$ dědického podílu ze zákona
- Zletilý alespoň tolik, kolik činí $\frac{1}{4}$ jejich zákonného podílu
- Právo na povinný díl nemá :
 - kdo se zřekl dědictví
 - zřekl povinného dílu
 - je nezpůsobilý dědit
 - byl zůstavitelem vyděděn
- lze dohodnout s dědici **odbytné** – podléhá schválení soudem

Odkaz

- není samostatným dědickým titulem
- Zůstavitel jím určitou věc (několik věcí stejného druhu) zůstavuje odkazovníku
- Odkazovník
 - není dědicem ani účastníkem dědického řízení,
 - nenáleží mu dědictví,
 - není odpovědný za dluhy zůstavitele

🇪🇺 Dědění ze zákona

- Nastupuje, pokud zemřel zůstavitel bez dědické smlouvy, bez zanechání platné závěti ale i v dalších případech (odmítnutí dědictví, nezpůsobilost dědit...)
- Při určení okruhu dědiců se vychází z rodinného nebo obdobného vztahu k zůstaviteli.
- Dědicem nemůže být právnická osoba ani stát.
- Dědicové jsou rozdělení do 6 dědických tříd.

1. třída:

- **manžel a děti zůstavitele**
- každý nárok na stejný podíl
- pokud děti nemohou samy dědit (zemřely, byly vyděděny, dědictví odmítly, jsou dědicky nezpůsobilé), dědí místo nich jejich děti, tj. **vnuci** zůstavitele, ale podělí se jen o podíl na majetku, který by připadl jejich rodičům a to každý rovným dílem.
- Stejně platí o vnucích, Místo nich vstupují do jejich práv jejich potomci (**pravnucci** zůstavitele).
- Děti mohou dědit samy v této skupině
- Nemá-li zůstavitel děti, nemůže manžel sám dědit v 1. skupině.

2. třída:

- je povolána k dědění, jen když nenabude dědictví ani jeden ze zůstavitelových potomků
- patří sem: **manžel, rodiče a osoby spolužijící**
- dědí všichni stejným dílem
- **zvýhodněn je manžel**, dědí vždy nejméně polovinu majetku tvořícího pozůstalost
- pokud mu nekonkuruje v této skupině nikdo jiný, nabývá manžel dědictví celé

3. třída

- zůstavitelovi **sourozenci** a ti, kteří žili se zůstavitel nejméně jeden rok před jeho smrtí ve společné domácnosti a kteří z tohoto důvodu pečovali o společnou domácnost nebo byli odkázáni výživou na zůstavitele (**spolužijící osoby**).
- Dědí stejným dílem
- Pokud nedědí některý ze sourozenců, nastupují na jeho místo jeho děti **(synovci a neteře** zůstavitele). Těmi nástupnictví končí

4. třída

- prarodiče zůstavitele (**děd, bába**)
- stejným dílem

5. třída

- prarodiče rodičů zůstavitele (**pradědečci a prababičky** zůstavitele)
- obě dvojice prarodičů se dělí rovným dílem o polovinu pozůstalosti, která na ně připadá

6. třída

- děti dětí sourozenců (**děti synovců a neteří**) a děti prarodičů zůstavitele (**strýcové, tety**)
- každý dědí rovným dílem

Pokud nepřichází v úvahu žádný dědic ze zákona, je zůstavitelův majetek „bez pána“ a **připadá státu** – odúmrtí.

Stát nemůže majetek odmítnout

Projednání dědictví

- Dědictví se nabyvá dnem smrti zůstavitele, ale je potřebné je projednat
- Úprava dědického řízení je v OSŘ
- Řízení se zahajuje i bez návrhu některého z dědiců v okamžiku kdy se soud dozví o úmrtí člověka doručením úmrtního listu z matriky
- Soud pověří **notáře** aby jako **soudní komisař** provedl za úplaty úkony v řízení o dědictví. Jeho úkony se považují za úkony soudu
- Notář provede řízení o dědictví a vydá rozhodnutí, kterým řízení končí

- Je-li **více dědiců**, upřednostňuje zákon, aby se dědici o vypořádání dohodli
- Pokud dohoda není v rozporu se zákonem ani v rozporu s dobrými mravy, soud ji svým rozhodnutím schválí
- Je-li dědic pouze jeden, nebo je-li dědiců více, ale o vypořádání se nedohodli, soud rozhodnutí potvrdí nabytí dědictví tomu jedinému dědici, nebokaždému z dědiců podle jejich zákonných podílů
- Proti rozhodnutím soudu je přípustné odvolání
- V případě **konfliktu** v průběhu dědického řízení soud určí lhůtu, ve které může dědic, který má slabší dědický titul (nejslabší je zákon, silnější je závěť, nejsilnější dědická žaloba) podat **žalobu**

- Pokud se po skončení řízení objeví zůstavitelův **další majetek** soud provede **dodatečné projednání dědictví** o tomto majetku. Pokud se objeví jen dluhy, řízení o dědictví se již neprovádí

- Zjistí-li se zcela výjimečně dodatečně, že **zůstavitel žije**, příp. bylo **zrušeno prohlášení za mrtvého**, soud rozhodne, že již vydané **rozhodnutí o dědictví zrušuje**.

- Pokud se po skončení řízení o dědictví zjistí, že skutečným dědicem je někdo jiný, než ten, kdo dědictví nabyl, tedy nepravý dědic, skutečný oprávněný dědic svůj nárok pak uplatňuje u soudu **žalobou na vydání dědictví** (celého, nebo části odpovídající dědickému podílu) **proti napravému dědici**.